

Stec o.fl. gegn Bretlandi

Dómur frá 12. apríl 2006 - Yfirdeild

Mál nr. 65731/01

14. gr. Bann við mismunun

1. gr. samningsviðauka nr. 1. Friðhelgi eignarréttarins.

Almannatryggingar. Lífeyrisgreiðslur. Mismunun vegna kynferðis.

1. Málsatvik

Kærendur, Anna Stec (f. 1933), Patrick Lunn (f. 1923), Sybil Spencer (f. 1926) og Oliver Kimber (f. 1924), eru breskir ríkisborgarar og búsett á Bretlandi. Kærendur urðu fyrir meiðslum við störf og fengu í kjölfarið bætur úr almannatryggingum vegna skertrar starfsorku og tekjutaps. Á fyrri árum voru slíkar bætur greiddar samhliða ellilífeyri en árið 1986 voru sett lög sem felldu niður eða lækkuðu bætur fyrir tekjumissi þegar fólk öðlaðist rétt til töku ellilífeyris. Samkvæmt breskum lögum er konum heimilt að hefja töku ellilífeyris 60 ára en körlum 65 ára. Stefnt er að því að árið 2020 verði þessi munur úr sögunni og að frá þeim tíma geti bæði kynin fengið ellilífeyri frá 65 ára aldri.

Málsatvik varðandi Önnu Stec. Árið 1989 varð kærandi fyrir bakmeiðslum og hætti í kjölfarið störfum. Fram til 31. mars 1996 fékk hún bætur vegna tekjumissis en eftir það fékk hún aðeins ellilífeyri. Jafngamall karlmaður í sömu stöðu hefði hins vegar fengið fyrrnefndu bæturnar lengur.

Málsatvik varðandi Patrick Lunn og Oliver Kimber. Kærendur hættu báðir störfum vegna vinnumeiðsla. Þegar þeir urðu sjötugir, sem er hámarksaldur til að hefja töku ellilífeyris, féllu bætur vegna tekjumissis niður. Ef þeir hefðu verið konur hefði taka ellilífeyris hafist fimm árum fyrr, og þeir haldið bótum vegna tekjumissisins, þar sem lagabreytingin var ekki komin til framkvæmda fimm árum áður.

Málsatvik varðandi Sybil Spencer. Árið 1993 voru bótagreiðslur til hennar vegna tekjumissis „frystar“ og eftir það miðaðar við ákveðna fjárhæð á viku í stað þess að taka hækkunum með sama hætti og aðrar bótategundir. Bætur karlmanns í sömu stöðu hefðu ekki verið frystar á þennan hátt.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærendur töldu að um væri að ræða kynbundna mismunun sem bryti í bága við 14. gr. og 1. gr. 1. viðauka um vernd eignarréttarins. Þau héldu því fram að mismunun vegna kynferðis ætti stað við mat á því hvort og í hvaða mæli þau skyldu njóta bóta vegna tekjumissis og ellilífeyris.

Niðurstaða yfirdeildar

Málinu var vísað til yfirdeildar samkvæmt 30. gr. sáttmálans með ákvörðun 24. ágúst 2004.

Dómstóllinn komst að þeirri niðurstöðu að sú stefna ríkisstjórnarinnar að stöðva greiðslur bóta vegna tekjumissis til þeirra sem hvort eð er hefðu látið af störfum fyrir aldurs sakir, og að tengja tímamark þeirrar stöðvunar við ellilífeyrisaldur, stefndi að lögmætu markmiði og væri byggð á hlutlægum og málefnalegum sjónarmiðum. Þessi niðurstaða helgaðist af því að bótunum var ætlað að bæta það tjón sem fólk yrði fyrir vegna skertrar starfsorku á meðan það væri á starfshæfum aldri. Því næst var tekið til skoðunar hvort ólík réttarstaða karla og kvenna í þessu tilliti bryti gegn 14. gr. sáttmálans.

Mismunandi aldursmark karla og kvenna við töku ellilífeyris hafði komið til sögunnar í Bretlandi árið 1940. Tilgangurinn var að draga úr fjárhagslegu ójafnrétti sem stafaði af því að konur unnu fyrst og fremst ólaunuð störf inni á heimilunum. Þetta var ekki talið brjóta gegn 14. gr. enda stendur sú grein ekki í vegi fyrir því að ríki grípi til aðgerða til að draga úr misrétti. Taldi dómstóllinn að þessi mismunur á réttarstöðu væri réttlætanlegur meðan hans væri þörf, eða þar til starfsaldur kvenna á vinnumarkaði hætti að vera styttri en karla. Staða kvenna á vinnumarkaði hefði verið að réttast smátt og smátt og erfitt væri að benda á einhvern sérstakan tímapunkt í þeim efnum. Þegar jafnrétti á vinnumarkaði væri náð væri hins vegar ekki réttlætanlegt að karlmenn yrðu fyrir frekari mismunun í þeim tilgangi að bæta stöðu kvenna, enda þá engin þörf á að konur nytu sérstakrar meðferðar lengur.

Frá árinu 1991 hefði ríkisstjórnin unnið að því að fella niður þennan greinarmun sem gerður væri á réttarstöðu kynjanna. Ef til vill mætti halda því fram að slíkt skref hefði átt að stíga fyrir en til hins væri að líta, að sú regla væri enn við lýði í mörgum Evrópuríkjum að ellilífeyrisaldur kvenna væri lægri en karla. Þegar þetta væri virt og litið til þess að markmið þessarar mismununar var í upphafi lögmætt og loks haft í huga að engin algild regla væri í gildi um ellilífeyrisaldur innan Evrópulandanna, taldi dómstóllinn ekki hægt að gagnrýna bresku ríkisstjórnina fyrir að hafa ekki stefnt fyrir í átt að sama aldursmarki fyrir bæði kynin. Þá taldi dómstóllinn eðlilegt að leiðin að því marki væri farin í nokkrum skrefum enda um að ræða mikil viðbrigði fyrir konur og hagkerfið í heild.

Niðurstaða yfirdeildar var samkvæmt þessu sú að ekki hefði verið brotið gegn 14. gr. sáttmálans og 1. gr. 1. viðauka við hann.

Tveir dómendur skiluðu séráliti.